

ливостей, а також тих змін, що відбуваються в розвитку суспільства. Перспективи подальших досліджень у даному напрямку ми вбачаємо у розробці програм та методичних рекомендацій для викладачів медичних закладів вищої освіти з формування міжнаціональної культури спілкування студентів.

Література

1. Примачок Л. Л. Особливості виховання особистості студента-медика. *Наукові записки Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя. Психолого-педагогічні науки*. 2014. № 1. С. 59-65.
2. Прилуцька О.П. Вітчизняна історична наука в умовах незалежності: Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса [Електронний ресурс] http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum.
3. Політологія: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. О.В. Бабкіної. Київ, 1998. 368 с.
4. Заслуженюк В.С., Присакар В.В. Соціально-педагогічні проблеми виховання в учнів культурі міжнаціонального спілкування. *Нові технології навчання*. Наук.-метод. зб. / Редкол.: В.О.Зайчук (гол. ред.) та ін. Київ: ІЗМН, 1997. Вип.19. С.65-77.
5. Філософія. Навч. Посібник / За ред. І.Ф. Надольного. Київ, 2003. 457с.
6. Антонішина Т. П., Мельничук І.П. Сучасні методологічні підходи та методи в галузі дослідження україно-єврейських міжнаціональних взаємовідносин. *Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Історія*. 2009. Вип. 15. С. 173-178.
7. Степанов Є.П. Формування культури міжетнічних відносин у студентської молоді: навч. методичн. посіб. зі спецкурсу для студ. пед. спец. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. 157с.
8. Гора О. Методика дослідження рівня сформованості національної ідентичності студентів. *Наукові записки Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка. Сер. : Педагогічні науки*. 2012. Вип. 103. С. 90-100.
9. Подоляк Л.Г. Психологія вищої школи: Навчальний посібник для магістрантів і аспірантів. Київ: ТОВ "Філ-студія", 2006. 320с.
10. Калашник Н. В. Міжкультурна комунікативна компетентність майбутніх лікарів – іноземців як психолого-педагогічна категорія. *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2013. Вип. 35. С. 267-271.
11. Олійник В. В. Спілкування як комунікативний феномен: соціально-психологічні аспекти. *Питання психології. Вісник Національного університету оборони України*. 2013. № 2. С. 33.
12. Жураковська Л.А. Тенденції освітньої міграції в контексті глобалізації економічного розвитку. *Демографія та соціальна економіка*. 2014. № 1. С. 234-242.

УПРАВЛІНСЬКА І КОМУНІКАТИВНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ОСВІТЬОГО МЕНЕДЖЕРА: АСПЕКТИ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ В ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Присянюк К.
*Студентка магістратури ННІППФВК
Науковий керівник – доц. Загородній С. П.*

У період інтенсивних реформ і трансформацій освітньої сфери особливо актуалізується питання розвитку професійних компетентностей очільників закладів освіти – директорів, заступників директорів, керівників, ректорів, проректорів. До переліку компетентностей управлінця освітньої сфери входять як широкі фахові компетентності, так і вузькоспеціальні, але особливе місце відводиться управлінській і комунікативній. Науковий аналіз змісту й умов формування цих

компетентностей у широкого кола освітніх менеджерів потребує масштабних наукових досліджень і ґрунтовного усебічного аналізу як в аспекті теоретичному, так і в практичному – у повсякденних проявах педагогічних процесів і явищ. У своєму дослідженні вважаємо за доцільне вивчити прояви й динаміку розвитку названих професійних компетентностей на рівні керівника закладу загальної освіти – директора школи, діяльність якого залежить від величезної кількості об'єктивних і суб'єктивних факторів, повсякчас підлягає корекції і найбільш оперативно змінюється порівняно зі змістом і напрямками діяльності інших освітніх управлінців – в установах додаткової позашкільної освіти, у професійно-технічній та вищій школах.

Мета статті – визначити показники взаємозв'язку і взаємозалежності комунікативної та управлінської компетентностей у професійній діяльності керівника закладу освіти.

Управлінська компетентність є показником умінь керівника здійснювати провідні функції управління, до яких належать: планування, організація і контроль. Виконання цих функцій неможливе без належного рівня сформованості комунікативної компетентності – тієї професійно-особистісної властивості фахівця, що дозволяє вибудовувати систему зв'язків з різними суб'єктами освітнього процесу і максимально точно і ясно доносити до них важливу інформацію та впливати на їхню свідомість, підсвідомість і поведінку. Спробуємо простежити, чим обумовлений взаємозв'язок і взаємозалежність комунікативної та управлінської компетентностей у структурі діяльності освітнього менеджера.

Управлінська компетентність директора школи як менеджера у сфері освіти включає вміння аналізувати педагогічні явища, кадровий потенціал і перспективи його розвитку, проектувати і оптимізувати освітній процес, розробляти пакет структурних документів (концепція розвитку школи, статут, положення про школу і т. д.), здійснювати моніторинг організаційної структури тощо [2]. Директор-менеджер управляє людськими ресурсами. Управління людськими ресурсами є комплексною діяльністю управління людьми в інтересах особистості, шкільної організації. Менеджмент людських ресурсів передбачає підбір кадрів за особистими й діловими якостями; забезпечення умов для підвищення кваліфікації та кар'єрного зростання; поєднання довіри до персоналу з перевіркою виконання завдань; демократичний стиль управління, реалізація якого неможлива без певних комунікативних навиків і здібностей: слухати і чути кожного, виявляти такт, повагу до особистості, відкритість.

Управлінська компетентність директора школи як лідера проявляється в уміннях створювати ефективну систему управління школою, об'єднувати педагогів для досягнення загальних цілей, створювати команду. Директор-лідер виділяється інтелектом, широким кругозором, відповідальністю, порядністю, обов'язковістю, прагненням до нового. Управлінська компетентність директора-стратега виражається в уміннях визначати перспективу розвитку школи, використовувати альтернативи, створювати систему обміну інформацією, пов'язаною з різними напрямками розвитку школи, розвиток системи зовнішніх зв'язків, які дають можливість реагувати на зміни і досягнення поставлених цілей. При стратегічному управлінні педагогічний потенціал сприймається як основа і цінність шкільної організації, школа має можливість відповідати на виклики з боку зовнішнього оточення, домагатися конкурентних переваг, забезпечувати можливість успішної діяльності в тривалій перспективі.

Взаємозв'язок управлінської і комунікативної компетентності директора школи виявляється на різних рівнях і в різних аспектах освітнього менеджменту. Так, зокрема, це стосується здатності людини брати на себе відповідальність і виконувати різні соціальні ролі, адаптуватися в соціальних групах і ситуаціях, вільно володіти вербальними й невербальними засобами спілкування. Цей взаємозв'язок стосується здатності людини організовувати й управляти «міжособистісним простором» в процесі ініціативного й активного спілкування з людьми [4]. Комунікативна компетентність – здатність встановлювати й підтримувати необхідні контакти з іншими людьми. Для ефективною комунікації характерні: досягнення порозуміння між партнерами, більш чітке усвідомлення ситуації і предмета спілкування (досягнення більшої визначеності в розумінні ситуації сприяє вирішенню проблем, забезпечує досягнення цілей з оптимальним витрачанням ресурсів). Комунікативна компетентність – здатність встановлювати й підтримувати необхідні контакти з іншими людьми. Комунікативна компетентність розглядається як система внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови ефективної комунікації в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії [3; 4].

Так, ознаками прояву комунікативної компетентності директора школи стають: бездоганне володіння усним і писемним мовленням, уміння орієнтуватися в об'єкті спілкування для створення прогностичної моделі власної поведінки, емпатія, особистісні характеристики (адекватна самооцінка, соціальна спрямованість) самого суб'єкта спілкування; система внутрішніх ресурсів, необхідних для побудови ефективної комунікативної дії в певному колі ситуацій міжособистісної взаємодії [2].

Досить розгорнуте визначення комунікативної компетентності запропонував Ю. Жуков: комунікативна компетентність – це психологічна характеристика людини як особистості, що виявляється в її спілкуванні з оточенням або «здатність встановлювати й підтримувати необхідні контакти з людьми». До складу комунікативної компетентності автор включає сукупність знань, умінь і навиків, що забезпечують успішне протікання комунікативних процесів у людини [1, с. 96]. А. Карпов визначає комунікативну компетентність як інтеграційну комунікативну властивість особистості, що включає розвинені комунікативні здібності і сформовані вміння й навички міжособистісного спілкування, знання про основні його закономірності та правила; таку особистісно-когнітивну якість керівника, що базується на сформованості системи професійних знань і умінні їх ефективно використовувати [там само]. Як можемо побачити з наведених визначень, комунікативна компетентність розглядається в контексті професійної діяльності і формується в міру її освоєння; вона властива будь-якій особистості, в тій чи іншій мірі розвинена, але проявляється у типових ситуаціях професійної діяльності – налагодженні продуктивного спілкування, ухвалення рішень, попередження і розв'язання конфліктів, колективні обговорення виробничих проблем тощо.

На сучасному етапі розвитку вищої професійної освіти в галузі менеджменту, зокрема управління освітніми закладами, особливу увагу звертаємо на розвиток інноваційних технологій навчання, що сконцентровані на формуванні комунікативної та управлінської компетентностей студентів як професійного ресурсу сучасного менеджера.

Комунікативна компетентність, так само як і управлінська компетентність, у структурі професійної компетентності менеджера освіти розглядається з організаційно-управлінської та психологічної позицій. У контексті організаційно-

управлінської діяльності керівника комунікативна компетентність через ефективні техніки комунікації впливає на оптимальність роботи організаційної системи закладу освіти. Психологічного сенсу комунікативна компетентність набуває тоді, коли керівник формує і розвиває особистісний ресурс, посилюючи свою конкурентоспроможність в сучасних умовах управління, а також формує і розвиває комунікативну компетентність персоналу. У такий спосіб підвищується і управлінська компетентність керівника закладу освіти і створюється підґрунтя його професійного й особистісного зростання.

Література

1. Жуков Ю. М. Тренинг как метод совершенствования коммуникативной компетентности: дис. ... д-ра психол. наук. Москва, 2003. 356 с.
2. Пашко Л.А. Ларіна Н.Б., Руденко О.М. Комунікативна компетентність керівника. Київ : НАДУ, 2013. 76 с.
3. Приходько В.М., Приходько М.І. Комунікативна компетентність керівника навчального закладу як підґрунтя професійної культури спілкування. *Управління школою*. ТОВ «Вид. група «Основа». № 28–30, жовтень 2017 року. С. 25–30.
4. Редько С. Комунікативна компетентність як основа успішної управлінської діяльності керівника загальноосвітнього навчального закладу. *Педагогічний процес: теорія і практика (серія: Педагогіка)*. 2017. № 3 (58), С. 116–122.

КРЕОЛІЗОВАНИЙ ТЕКСТ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ

Ратушняк В. В.

*Студент факультету фізичного виховання і спорту
Науковий керівник – доц. Волошина О. В.*

У сучасній дидактиці одним з основних принципів є принцип наочності, що полягає в залученні органів чуття учнів до сприйняття навчального матеріалу. Аналіз методичних праць з проблеми наочності (О.Анісімова, О. Корда, Е. Нежура, О. Селіванова) дозволяє зробити висновки про переваги використання креолізованих текстів як засобу наочності з позиції психологічних особливостей вивчення певного матеріалу.

Мета статті полягає в обґрунтуванні використання креолізованого тексту як засобу активізації пізнавальної діяльності студентів.

Використання засобів візуальної наочності, в нашому випадку реклами і карикатури, обумовлено їх позитивним впливом на функціонування таких механізмів, як мислення, сприйняття, увага і пам'ять.

Виокремимо основні функції креолізованого тексту як засобу наочності:

1. Інформаційна функція. Креолізований текст повідомляє у вербально-візуальній образній формі інформацію про певну подію або явище; можемо розглядати його як інструмент створення образів немовних та мовних явищ, концептів, асоціацій.

2. Комунікативна функція полягає в тому, що за допомогою креолізованих текстів ведеться діалог з читателем. Креолізовані тексти використовують як фактор, так і результат успішної комунікації, в тому числі і навчальної.

3. Креолізований текст може виконувати освітню функцію: допомагає розв'язати оперативну пам'ять від утримання логічної послідовності. Креолізований текст є засобом стимулу висловлювання, що реалізується у створенні певної мовленнєвої ситуації. Може застосовуватися для створення певної ситуації